

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات

ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش^۱

وحید احمدی^۲؛ محمدرضا نیلی^۳؛ راضیه حاجیان^۴؛ سعیده صالحی^۵

تاریخ ارسال: ۱۴۰۴/۰۴/۲۸ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۷/۰۲

چکیده

هدف این پژوهش، تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش است. روش پژوهش از نوع کیفی و تحلیل گفتمان است. از بین مناظرات تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران، مناظره دوم که در ۳۱ خرداد ۱۴۰۳ از شبکه یک سیما پخش شد، انتخاب شده است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از رویکرد ون‌دایک استفاده شد. این مناظره در سه سطح سبک، معنا و استدلال بررسی و در نهایت گزاره‌های اساسی متن مناظره استخراج شده است. همچنین برای روایی‌یابی پژوهش از نظر اساتید و متخصصان دانشگاهی استفاده شده است. تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد اصلی‌ترین گزاره‌های مسعود پزشکیان، «بی‌عدالتی آموزشی»، «بی‌ثباتی در مدیریت»، «اهمیت مهارت‌آموزی»؛ اصلی‌ترین گزاره‌های سعید جلیلی «برقراری عدالت آموزشی»، «شناسایی استعداد دانش‌آموزان»، «نیاز به الگو در آموزش و پرورش»؛ اصلی‌ترین گزاره‌های علیرضا زاکانی «پرورش خلاقیت»، «مهارت‌آموزی»، «آموزش، توانمندی‌های اجتماعی»؛ اصلی‌ترین گزاره‌های محمدباقر قالیباف، «بی‌ثباتی در مدیریت»، «تمرکززدایی در آموزش و پرورش»، «اهمیت دادن به نخبگان»، اصلی‌ترین گزاره‌های امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی، «برقراری عدالت آموزشی»، «کاهش زمان آموزش و تحصیل»، «نیاز به تغییرات جدی در نظام آموزشی» و اصلی‌ترین گزاره‌های مصطفی پورمحمدی، «تمرکززدایی»، «تغییر نظام آموزش و پرورش» و «بودجه» بوده است. گزاره‌های اصلی بر موضوعات کلی تمرکز دارند و موضوعاتی از قبیل تربیت و جذب معلم، برنامه‌های درسی، فضا و تجهیزات و فناوری، پژوهش و ارزشیابی در مناظره بیان نشد. آموزش و پرورش به عنوان مهم‌ترین نهاد تربیتی کشور نیاز به دیدگاه وسیع‌تر و جامع‌تری دارد. با توجه به اهمیت مسائل آموزش و پرورش در کشور لازم بود زمان بیشتری به این موضوع اختصاص یابد.

واژه‌های کلیدی

آموزش و پرورش، تحلیل گفتمان، چهاردهمین دوره انتخابات، مناظره تلویزیونی، نامزدهای ریاست جمهوری.

۱. این مقاله براساس نظر گروه دبیران و سردبیر فصلنامه، پژوهشی است.

۲. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول).
vahidahmadi866@gmail.com

۳. دانشیار، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

rezanili41@gmail.com

۴. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
raziyehhajian2017@gmail.com

۵. دانشجوی دکتری برنامه‌ریزی درسی، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
saeideh.salehi77@gmail.com

مقدمه

مناظره تلویزیونی به عنوان یک پدیده سیاسی، اجتماعی و رسانه‌ای در تکمیل نقش تبلیغاتی و ارتقای آگاهی مردم برای مشارکت در انتخابات، نقش بسزایی دارد (بشیر و احسانی‌فر، ۱۴۰۱). اولین مناظرات نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری ایران به دور هفتم انتخابات ریاست جمهوری بر می‌گردد که چهار نامزد دور یک میز نشستند و در مقابل چشم بینندگان تلویزیون قرار گرفتند (رهرو، ۱۴۰۱).

هر نامزد با رویکرد خاصی وارد رقابت‌های انتخاباتی می‌شود و درباره موضوعات مختلف نظراتی دارد. یکی از این موضوعات آموزش و پرورش است که از ارکان اصلی توسعه هر کشور محسوب می‌شود. بخشی از مناظره نامزدهای انتخابات به این موضوع اختصاص دارد که هر یک با توجه به رویکرد خود، دیدگاه‌هایش را مطرح می‌کند. مناظره آموزش و پرورش از این جهت که می‌تواند نگرش و برنامه‌های نامزدها درباره موضوعات و مسائل آموزش و پرورش را تا حدودی آشکار کند، بسیار مهم است.

آموزش و پرورش از ارکان اصلی جامعه می‌باشد. آموزش و پرورش یکی از ارکان رشد و توسعه کشور محسوب می‌شود و نگاه دولت و مسئولان اجرایی کشور به آن اهمیت زیادی دارد. در میان نهادها و سازمان‌های مختلف در جامعه، آموزش و پرورش از نهادهایی است که در تربیت افراد، پرورش استعدادها و پویایی اجتماعی نقش بسیار مهمی دارد. بی‌توجهی دولت‌ها موجب ناکارآمدی این نهاد می‌شود. نامزدهای ریاست جمهوری قبل از انتخابات وعده‌هایی در مورد رفع مشکلات آموزش و پرورش می‌دهند ولی بیشتر این وعده‌ها تحقق نمی‌یابد و همین امر موجب افزایش مشکلات آموزشی در جامعه می‌شود. تحلیل گفتمان نامزدهای ریاست جمهوری می‌تواند نوع نگرش آنها به آموزش و پرورش را نمایان کند.

در دنیای امروز آموزش و پرورش همچون، امنیت، سلامت و اشتغال کلایی عمومی و همگانی به شمار می‌آید؛ تأمین با کیفیت، عادلانه و گسترده آن و تمهید بهینه امور در این حوزه به گونه‌ای که همه شهروندان به خدمات آموزشی مناسب دست یابند، از جمله وظایف اساسی و مهم دولت‌ها شمرده می‌شود (حیدری، ۱۳۹۸). دولت‌ها نقش کلیدی و اساسی در سیاست‌گذاری‌های آموزش و پرورش

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

دارند. نوع نگرش دولت به این نهاد و رابطه آن با مردم، در شکل‌گیری نظام اعتماد نقش اساسی را ایفا می‌کند. همچنین اهتمام دولت‌ها به مسائل آموزشی کشور، در روند مشارکت مردم در موضوعات آموزش و پرورش بی‌تأثیر نیست. دولت‌هایی که بخواهند در سرمایه‌گذاری اجتماعی موفق باشند چاره‌ای جز اهمیت‌دادن به آموزش و پرورش ندارند. پژوهش حاضر می‌کوشد با بررسی گفتمان نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش، به تحلیل نظرات آنها از بُعد کیفی بپردازد. برای بررسی این گفتمان، از رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی استفاده شده است که جزء روش‌های کیفی به شمار می‌آید و نوعی روش تفسیری است که از مجموعه ویژگی‌ها و مشخصه‌هایی پیروی می‌کند و می‌تواند برای دستیابی به سطحی از داده‌ها استفاده شود.

اگر چه دولت‌ها با هدف توسعه نظام تعلیم و تربیت به سیاست‌گذاری و چاره‌جویی برای رفع تنگناها و کاستی‌های آموزشی و تربیت‌شان به طور معمول و روزمره اقدام به سیاست‌گذاری در آموزش و پرورش می‌کنند، با وجود این، سیاست‌گذاری‌های متعدد قرین کامیابی نیستند (حیدری، ۱۳۹۸). دولت‌ها نتوانسته‌اند مشکلات آموزش و پرورش را رفع نمایند. در سخنان رؤسای جمهور ایران و دولتمران بیشتر به موضوعات کلی در مورد آموزش و پرورش پرداخته شده و همین امر باعث شکل‌گیری نگاه سطحی به آموزش و پرورش شده است.

ضروری است موضوع آموزش و پرورش در مناظره نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری بررسی شود چرا که در آموزش و پرورش رئیس‌جمهور و دولت نقش اساسی برعهده دارد. پژوهش حاضر قصد دارد با تحلیل گفتمان مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران به کشف و شناسایی گزاره‌های اساسی در مناظره با موضوع آموزش و پرورش بپردازد.

اهداف پژوهش عبارت‌اند از:

هدف اصلی: تعیین گزاره‌های اساسی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش.

هدف اول: تعیین گزاره‌های سطح سبک مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش.

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران
هدف دوم: تعیین گزاره‌های سطح معنا مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین
دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش.

هدف سوم: تعیین گزاره‌های سطح استدلال مناظره تلویزیونی نامزدهای
چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش.
سؤال‌های پژوهش عبارت‌اند از:

سؤال اصلی: گزاره‌های اساسی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره
انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش چه بوده است؟

سؤال اول: گزاره‌های سطح سبک مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره
انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش چه بوده است؟

سؤال دوم: گزاره‌های سطح معنا مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره
انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش چه بوده است؟

سؤال سوم: گزاره‌های سطح استدلال مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین
دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش چه بوده است؟

پیشینه پژوهش

در ایران، پژوهش‌هایی درباره تحلیل گفتمان و سخنرانی نامزدهای
ریاست جمهوری در دوره‌های مختلف انجام شده است اما این تحلیل گفتمان‌ها
در موضوع آموزش و پرورش نبوده‌اند.

در ادامه، پژوهش‌هایی که درباره تحلیل گفتمان مناظره‌های انتخاباتی انجام
شده است را بررسی می‌کنیم.

رهرو و همکاران (۱۴۰۱) به پژوهشی با عنوان «تحلیل گفتمان انتقادی مناظره
اقتصادی دو نامزد سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری» پرداختند. در این
پژوهش یکی از مهم‌ترین کارزارهای انتخاباتی در ایران، مناظره‌های ریاست جمهوری
که یکی از پربیننده‌ترین برنامه‌های نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری در رسانه
ملی است از منظر تحلیل گفتمان انتقادی بررسی شده است. از این رو، نمایندگان
دو گفتمان غالب در مناظره‌های سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری برای

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

بررسی انتخاب شدند؛ رئیسی به‌عنوان گفتمان نزدیک به گفتمان انقلابی یا همان اصول‌گرایی و همتی به‌عنوان گفتمان نزدیک به گفتمان اصلاح‌طلبی و سازندگی. تحلیل داده‌ها نشان داد اصلی‌ترین گزاره‌های رئیسی در مناظره اقتصادی انتقاد به دولت عمل‌گرا برای احیای شرایط اقتصادی، مبارزه با فساد، حمایت از تولید ملی و اساسی‌ترین گزاره‌های همتی شامل پوششی‌بودن سایرین، مهندسی انتخابات، عملکرد دولت حسن روحانی و تأثیر تحریم‌ها بر اقتصاد بوده است.

کریمی و حبیبی (۱۳۹۷) پژوهشی با عنوان «تحلیل گفتمان دیدگاه‌های رهبران ایران و آمریکا دربارهٔ برجام» انجام دادند. بر اساس نتایج آن، بین ایدئولوژی و زبان، علاوه بر شکل‌پذیری از روابط سیاسی، می‌تواند ابزاری تأثیرگذار در شکل‌دهی به روابط قدرت و تعاملات سیاسی باشد. یافته‌ها نشان داد هر دو رهبر در سخنرانی‌های‌شان برجام را یک توافق شکنندهٔ میان دو دشمن و نه قراردادی برای تقویت دوستی بین آنها می‌دانند.

تاجیک و روز خوش (۱۳۸۷) پژوهشی با عنوان «بررسی نهمین دورهٔ انتخابات ریاست‌جمهوری ایران از منظر تحلیل گفتمان» انجام دادند. تحلیل گفتمان در آن نشان می‌دهد در گفتمان اصول‌گرایی، نوعی تحول شکل گرفته است و در گفتمان اصلاح‌طلبی نیز گروه‌های مختلف برحسب دیدگاه‌های سیاسی اجتماعی خویش از یکدیگر جدا شده‌اند. ولایت فقیه دال مرکزی گفتمان احمدی‌نژاد و دولت اسلامی، توسعهٔ اقتصادی، تهاجم فرهنگی، عدالت اجتماعی و رشد سیاسی، دقایق این گفتمان را نشان می‌دادند. در گفتمان هاشمی‌رفسنجانی، کلیت نظام دال مرکزی و حزب، توسعه، اعتدال‌گرایی و حفظ ثبات کشور، دقایق آن بودند.

در خارج از کشور نیز پژوهش‌هایی به موضوع تحلیل گفتمان مناظره‌ها و سخنرانی‌های نامزدهای ریاست‌جمهوری پرداخته‌اند. تانتو و تانوسی^۱ (۲۰۲۴) در پژوهشی با عنوان «سیمای نامزدهای ریاست‌جمهوری اندونزی در رسانه؛ تحلیل گفتمان انتقادی» انجام دادند. هدف این پژوهش، درک سیمای پرابو و سوبیاننو در یکی از مقالات با عنوان «ژنرال اندونزی متهم به آدم‌ربایی به وزارت دفاع منصوب می‌شود» است. این پژوهش به موضوع بحث‌برانگیز راجع به آقای جوکو ویدودو

1. Tanto & Tanousi.

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

رئیس‌جمهور منتخب اندونزی در دوره دوم، تصمیم به انتصاب آقای سوبیان‌تو، رقیب انتخاباتی‌اش در جایگاه یکی از وزرای کابینه پرداخته است. در تحلیل این موضوع، از تحلیل گفتمان انتقادی ون‌دایک^۱ استفاده شده است. هرچند تحلیل گفتمان انتقادی ون‌دایک دارای سه سطح کلان، نیمه‌کلان و خرد است، این پژوهش صرفاً به سطح خرد پرداخته است؛ چرا که بیشتر به پرده‌افکنی و آشکارسازی سیمای آقای سوبیان‌تو در این مقاله نظر دارد. در این تحلیل خردساختار، سه ابزار زبان‌شناسی موسوم به توصیف نامزد، سطح توصیف و فصاحت استفاده شده است. یافته‌ها پیوسته سیمایی منفی از آقای سوبیان‌تو در تحلیل‌های کلان‌ساختاری، خردساختاری و روبنایی نشان می‌دهد.

نوردین^۲ و همکاران (۲۰۲۳) پژوهشی با عنوان «تحلیل گفتمان مناظره نامزدهای ریاست‌جمهوری اندونزی» انجام دادند. نامزدهای انتخابات ریاست‌جمهوری، جوکو ویدودو و پرابوو سوبیان‌تو، با استفاده از رسانه‌های جمعی پیروز انتخابات و پست معاونت ریاست‌جمهوری شدند. نویسندۀ این پژوهش، اخبار مربوط به مناظرات انتخاباتی را از رسانه جمعی ملی انتخاب کرده‌اند و از پژوهش کیفی استفاده کردند. نتایج نشان می‌دهد روزنامه‌ریپابلیکا اخبار مربوط به مناظره‌های ریاست‌جمهوری را به‌شیوه روزنامه‌نگاری پیش‌گویانه و شبیه به سوره‌الحجرات قرآن گزارش می‌دهد. ریپابلیکا هر دو نامزد را شایسته انتخاب و هم‌نشینی با علما معرفی می‌کند.

العزای و صالح^۳ (۲۰۲۱) پژوهشی با عنوان «قدرت در سخنرانی‌های ریاست‌جمهوری آمریکا؛ تحلیل گفتمان انتقادی» را انجام دادند. این مطالعه از نوع تحلیل گفتمان انتقادی قدرت در مناظره‌های انتخاباتی آمریکاست و به‌گونه‌ای طراحی شده که چهار ویژگی زبانی ون‌دایک که از سوی دو نامزد (دونالد ترامپ و جو بایدن) در مناظرات ریاست‌جمهوری آمریکا استفاده شده است را بررسی کرد. تحلیل کیفی شامل انتخاب بخشی از سخنرانی‌های ترامپ و بایدن در مناظرات انتخاباتی آمریکا ۲۰۲۰ بود، درحالی‌که تحلیل کمی، شامل تعداد دفعات بروز

1. Van Dijk.
2. Nordin.
3. Al-Azzawi & Saleh.

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

ضمایر شخصی، حرف دیگری را بریدن و... بود. این پژوهش از مدل ون دایک و دیگر مدل‌های تحلیل گفتمان انتقادی استفاده کرده است. این‌طور فرض می‌شود که هر دو نامزد، با طعنه، همدیگر را به باد ریشخند می‌گیرند. درحالی‌که بایدن مشغول بیان نظراتش بود، ترامپ به دفعات میان حرف او می‌پرید، برای همین بایدن به او گفت «ممکن است ساکت بمانی؟ هر دو نامزد از تکرار جملات در قالب ابزاری برای تأکید بر دیدگاه‌های سیاسی خود استفاده کردند. ترامپ و بایدن از ضمایر شخصی «من و ما» در قالب بازنمودی مثبت و «شما و او» در قالب بازنمودی منفی استفاده کردند.

آدیتیاوارمان و آگستریاوان^۱ (۲۰۲۰) پژوهشی با عنوان «تجزیه و تحلیل سخنرانی مناظره نامزدهای ریاست جمهوری ایالات متحده» انجام دادند. هدف از آن، بررسی تأثیر کنش‌های گفتاری نامزدهای ریاست جمهوری ایالات متحده بود. در نظریه کنش گفتاری، تحلیل روی نظریه آستین و درباره اعمال غیر بیانی روی نظریه سِرل متمرکز بود. درحالی‌که کنش‌های غیر بیانی به پنج گروه تقسیم شدند؛ شامل نوع اظهاری به تعداد ۱۸۴ گفتار یا برابر با ۵۹ درصد، سپس نوع تعهدی به تعداد ۷۰ گفتار یا ۲۲ درصد، سپس نوع ترغیبی به تعداد ۴۹ گفتار یا ۱۵ درصد و بعد از آن نوع عاطفی با ۵ گفتار و نوع اعلامی با ۱ گفتار و نیز کنش‌های تأثیری در این داده‌ها تعداد ۱۳۹ گفتار برابر با ۴۴ درصد بود.

پژوهش حاضر، به لحاظ روش، با برخی از پژوهش‌های داخلی و خارجی شباهت دارد، اما تفاوت‌هایی نیز دارد. تمرکز پژوهش رهرو و همکاران (۱۴۰۱) بر روی موضوع اقتصاد بوده است. پژوهش کریمی و حبیبی (۱۳۹۷) به تحلیل گفتمان رهبران کشورهای ایران و آمریکا در مورد موضوع برجام پرداخته است. پژوهش العزاوی و صالح (۲۰۲۱) بر روی تحلیل قدرت و ویژگی‌های زبانی خاص در سخنرانی‌های ریاست جمهوری آمریکا تمرکز داشته است. ولی پژوهش حاضر بر موضوع آموزش و پرورش در مناظرات تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران متمرکز است. تفاوت آن با سایر پژوهش‌های انجام شده در نوع روش تحلیل گفتمان و انتخاب مؤلفه‌های گفتمانی می‌باشد.

1. Adityawarman & Augustriawan.

چهارچوب نظری

تحلیل گفتمان انتقادی

تحلیل گفتمان^۱، یکی از ابعاد محوری در حوزه علوم اجتماعی است. این واژه که برگرفته از علم زبان‌شناسی است به شیوه تفکر، سخن‌گفتن، نگارش و در مجموع چگونگی ارتباطات ما با یکدیگر در زمینه یک موضوع مشخص اشاره دارد. وظیفه گفتمان جاری در یک جامعه، سازمان‌دهی ایدئولوژی غالب و تحمیل آن نوع نگرش به افراد جامعه است. جامعه‌شناسان، گفتمان را عنصری نهادینه‌شده در قدرت و برآمده از دل آن می‌دانند؛ چراکه افراد صاحب نهادهای مختلف مانند رسانه، سیاست، قانون، درمان، و آموزش هستند که شکل‌گیری هر یک از این نهادها را کنترل می‌کنند. از این جهت است که گفتمان، قدرت و دانش، به شکل نزدیکی در ارتباط بوده و در راستای پدید آمدن سلسله‌مراتب مختلف با یکدیگر همکاری می‌کنند. بعضی از گفتمان‌ها به جریان فکری اصلی جامعه تبدیل می‌شوند (گفتمان‌های غالب) و از این رو حقیقی، طبیعی و صحیح به حساب می‌آیند، در حالی که گفتمان‌های دیگر به حاشیه رانده شده و ننگین، غلط، افراطی یا حتی خطرناک به‌شمار می‌آیند (کول^۲، ۲۰۱۹). تحلیل گفتمان به معنای شناسایی و تعریف این نوع از ارتباطات در یک زمینه خاص و توجه به معناهای ضمنی عمیق‌تر آن است و به‌عنوان روش تحلیلی، ابزار مناسبی برای پژوهشگران است؛ زیرا امکان مشاهده و پرده‌برداری از بافت اجتماعی و روندهای سیاسی و فرهنگی پنهان در فرایندهای قانونی یا پیاده‌سازی خطی‌مشی^۳ مربوط به آن را فراهم می‌کند. این روش علاوه بر محتوای ظاهری به مفاهیم عمیق‌تر و کمتر آشکار و فرضیات مهم، ایدئولوژی‌ها و معانی نهفته که در زمینه روش سیاسی قدرت از مرحله قانون‌گذاری تا اجرا نقشی حیاتی دارند، توجه می‌کند و به همین دلیل شیوه‌ای مؤثر برای فهم دقیق هر پیام نوشتاری، بصری یا شنیداری است (کلین^۴، ۲۰۲۰). یکی از انواع تحلیل

1. Discourse.
2. Cole.
3. policy implementation.
4. Klein.

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

گفتمان، تحلیل گفتمان انتقادی است. در تحلیل گفتمان انتقادی، یک رویکرد نظری خاص برای تحلیل مفهوم گفتمان استفاده می‌شود. علی‌رغم به‌کارگیری این شیوه توسط صاحب‌نظران اجتماعی و حقوقی بسیاری از جمله گرامشی^۱، بوردیو^۲ و گیدنز^۳، برجسته‌ترین پژوهشگر حوزه تحلیل انتقادی که نامش با این شیوه پیوند عمیقی خورده میشل فوکو^۴ متفکر اجتماعی فرانسوی‌زبان است.

فوکو، بیش از همه‌چیز به مباحث مرتبط با قدرت و نحوه توزیع نابرابر آن در جامعه می‌پرداخت و به دنبال فهم این نکته بود که در نظام‌های دموکراتیک مدرن، چگونه گروه‌های کوچکی از افراد قادر به کنترل جمعیت‌های بزرگ‌تر هستند. او فرآیند ایجاد گفتمان غالب توسط نهادها را در همه دسته‌بندی‌های زندگی اجتماعی (سیاست، قانون، رسانه، آموزش، درمان و حتی حوزه سرگرمی) به‌عنوان روشی در نظر می‌گرفت که توسط صاحبان قدرت و به‌منظور کنترل اجتماع به‌کار برده می‌شود (کول، ۲۰۱۹). مواردی که تحلیل آنها با استفاده از روش تحلیل گفتمان ممکن است عبارت‌اند از نوشته‌ها مانند متون مربوط به سخنرانی‌های سیاسی، نامه‌های دولتی، قوانین، سیاست‌گذاری‌ها، مناظرات پارلمانی، مقالات رسانه‌ای، مقالات مرتبط با روزنامه‌نگاری، مقالات و کتاب‌های دانشگاهی، مطالب آموزشی، پیام‌های گفتاری یا شنیداری مانند متون آهنگ‌ها هر گفته‌ای، خطابه‌های سیاسی، تلویزیون/یوتیوب؛ رسانه‌های تصویری مانند تئاتر، فیلم‌ها، تلویزیون، نقاشی‌ها، پوسترها، تبلیغات، مجلات.

تحلیل گفتمان انتقادی و ندادیک

ون‌دایک (۱۹۹۶) بر این نکته صحنه می‌گذارد که هدف اصلی تحلیل گفتمان انتقادی «کشف، آشکارسازی یا افشاء» ساختارها، ویژگی‌ها، راهبردها و تظاهرات نهان قدرت، تسلط، نابرابری، تبعیض و تعصب اجتماعی است که توسط گروه‌های نخبه غالب بر گروه‌های زیردست اعمال گشته و مورد استفاده قرار می‌گیرد. او

1. Gramsci.
2. Bourdieu.
3. Giddens.
4. Michel Foucault.

تحلیل گفتمان انتقادی مناظرهٔ تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران

اشاره می‌کند که گروه‌های مورد سلطه، با به‌کارگیری مکانیزم‌های مختلف زبانی و گفتمانی، سعی در مشروعیت‌بخشی به جلوه‌های بارز کنترل، تسلط و اقتدار و همین‌طور حمایت از آن داشته و یا بر آن سرپوش می‌گذارند.

بر این اساس، ون‌دایک (۱۹۹۶) این گونه نتیجه‌گیری می‌کند که مناظره‌کنندگان قدرتمند توان کنترل حداقل بخشی از اجزاء یا جنبه‌های ذهنی دریافت‌کنندگان اطلاعات و چرخش آن به نفع خود را دارا می‌باشند. این توانمندی مبتنی بر انواع مختلف مدل‌های ذهنی در بازیگرانی است که «صاحب دانش و عقاید اجتماعی» بوده و بر اعمال دیگران به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم تأثیرگذارند. به‌طور کلی، ون‌دایک دو بُعد متفاوت را برای تحلیل چارچوب گفتمان انتقادی ذکر می‌کند:

الف. سطوح خُرد و کلان تحلیل (سطوح میکرو و ماکرو)؛

ب. گفتمان، شناخت و جامعه.

این دو بُعد از یکدیگر مستقل نبوده و در عوض، از قابلیت ارتباط متقابل و تعاملی برخوردارند. سطح خُرد در تحلیل مشتمل بر گفتمان، ارتباط و تعامل کلامی و کاربرد زبانی است در حالی که سطح کلان به مراتب گسترده‌تر بوده و پدیده‌های نظم اجتماعی، تجلی قدرت، سلسله مراتب سلطه (چیرگی) و نابرابری میان مشارکت‌کنندگان مختلف در این تعامل را در بر می‌گیرد. همچنین، کارکرد اصلی رویکردهای مختلف در تحلیل گفتمان انتقادی، پر کردن خلأ بین دو بُعد مختلف رویکردهای خُرد و کلان بوده که، در عین حال، یک سازه جامعه‌شناختی نیز محسوب می‌گردد (ون‌دایک، ۲۰۰۵).

ون‌دایک تحلیل انتقادی را نوعی تحلیل گفتمان می‌داند که روش‌های سوء استفاده از قدرت اجتماعی، سلطه و نابرابری و نیز مقاومت متون در بافت اجتماعی و سیاسی در مقابل آن‌ها را مورد مطالعه قرار می‌دهد. ون‌دایک تحلیل گفتمان انتقادی را از تحلیل گفتمان اجتماعی متمایز می‌کند؛ تحلیل گفتمان اجتماعی به دنبال توصیف گفتار در یک بافت اجتماعی بدون قضاوت است. بنابراین، تحلیل گفتمان انتقادی با هدف به چالش کشیدن نابرابری‌های قدرت و ایجاد تغییر به نفع افراد به حاشیه رانده شده، در عین حال حمایت از افراد محروم است.

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران
ون دایک دوازده عنصر کلیدی را برای تحلیل گفتمان برمی‌شمرد: متن و مکالمه
شفاهی، بافت، تعاملات اجتماعی بین اعضای گروه، دسته‌بندی اعضا، توالی،
گفتمان به عنوان گفتگو، اعمال گفتاری، سطوح و ابعاد، معنا و هدف، قوانین،
راهبردها، و آگاهی اجتماعی.

در پژوهش حاضر با استفاده از رویکرد تحلیل گفتمان انتقادی ون دایک به
تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات
ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش پرداخته شده است.

روش پژوهش

این پژوهش به روش کیفی و با استفاده از رویکرد تحلیل گفتمان مدل ون دایک
انجام شده است. جامعه آماری آن، مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره
انتخابات ریاست جمهوری ایران با موضوع آموزش و پرورش بود.

از بین مناظره‌های تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری
ایران، مناظره دوم با موضوع خدمات‌رسانی عدالت‌محور دولت در ۳۱ خرداد ۱۴۰۳
که از شبکه یک سیما پخش شد، انتخاب شده است. این مناظره سه زیرعنوان
داشت؛ اول سیاست‌گذاری در یارانه‌ها، محرومیت‌زدایی و فقر؛ دوم ارتقای نظام
سلامت و سوم ارتقای نظام آموزشی. که در این پژوهش، زیرعنوان سوم یعنی
ارتقای نظام آموزشی و به‌طور ویژه موضوع آموزش و پرورش بررسی شده است.

جدول ۱- عناوین مناظره دوم تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

عنوان‌های مناظره	موضوع
عنوان اول	سیاست‌گذاری در یارانه‌ها محرومیت‌زدایی و فقر
عنوان دوم	ارتقای نظام سلامت
عنوان سوم	ارتقای نظام آموزشی

تحلیل گفتمان انتقادی مناظرهٔ تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران

برای تحلیل دقیق‌تر سخنرانی‌ها و نتیجه‌گیری بهتر از داده‌های کیفی، از داده‌های کمی نیز بهره گرفته شد تا تحلیل دقیق‌تری از تشابه و تمایز سخنرانی‌ها ارائه شود. تجزیه و تحلیل کمی شامل تبدیل داده‌ها از کلمات به اعداد است. این روند برای همهٔ داده‌های کیفی ممکن نیست، بلکه برای داده‌هایی است که قابلیت کمی شدن دارند. برای تحلیل سخنرانی‌ها، ضمایر و کلمات پُر تکرار نامزدها استخراج شده است.

پایایی و روایی دو ویژگی مهم و اساس پژوهش‌هاست. در پژوهش کمی، پایایی به ثبات در اندازه‌گیری اشاره می‌کند و در پژوهش‌های کیفی، پایایی به این موضوع اشاره دارد که مطالعه باید به گونه‌ای گزارش شود که دیگران در صورت بررسی بتوانند به تفسیرهای مشابهی دست یابند. این امر با مستندسازی دقیق تحقق می‌یابد. برای روایی‌یابی پژوهش از نظر اساتید و متخصصان دانشگاهی استفاده شد.

در پژوهش حاضر، رویکرد تحلیل گفتمان ون‌دایک برای تحلیل مناظره‌های انتخابات در موضوع آموزش و پرورش انتخاب شده است. رویکرد ون‌دایک، تحلیل گفتمان انتقادی خود را در دو سطح تحلیلی خرد و کلان مدنظر قرار می‌دهد. از نظر ون‌دایک، تحلیل گفتمان از یک سو بر متن گفتار، کنش ارتباط موضعی و از سوی دیگر بر شناخت نهفته گویندگان و شنوندگان در سطح تحلیل خرد متمرکز است. در این سطح عادات اکتسابی واقعی نوشتار و گفتار، نتایج قابل مشاهدهٔ آنها، معانی و برداشت‌هایی از گفتار و نوشتار مدنظر است. در سطح تحلیل کلان یا به تعبیر وی سطح تحلیل عمومی‌تر، نظام‌های ساختاری گفتمان یا همان نظام‌های پیچیدهٔ اجتماعی، سیاسی، تاریخی و فرهنگی نوشتار مورد توجه تحلیلگر قرار می‌گیرد. در این سطح، کنش متقابل یک رویداد ارتباطی در موقعیت اجتماعی به همراه ساختارهای موضوعی و طرح کلی تجزیه و تحلیل می‌شود.

در رویکرد ون‌دایک در سه سطح معنا، سبک و سطح استدلال به بررسی سخنرانی و مناظره نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش پرداختیم. رویکرد ون‌دایک، از رویکردهای مناسب برای مطالعهٔ تحلیل گفتمان است.

جدول ۲- سطوح تحلیل گفتمان ون داپک

عناصر گفتمانی	سطح	ردیف
واژه‌گزینی	سبک	۱
کنایه		
قطب‌بندی	معنا	۲
تلویحات		
پیش‌انگاشت		
خلاف واقع		
مبالغه	استدلال	۳
اسناد و ارجاع		
مقایسه		

سبک شامل عناصر واژه‌گزینی و کنایه است. سطح معنا، عناصر قطب‌بندی، تلویحات، پیش‌انگاشت، خلاف واقع و مبالغه را دربرمی‌گیرد. سطح استدلال، شامل اسناد ارجاع و مقایسه است.

- ❖ **واژه‌گزینی و کنایه:** در این مرحله به دنبال واژه‌های مثبت و منفی بودیم. واژه‌ها نشانگر الگوهای ذهنی نهفته در رویدادهاست.
- ❖ **قطب‌بندی:** در این بخش ضمایر فاعلی استفاده‌شد در مناظره آموزش‌وپرورش بررسی شده است.
- ❖ **تلویحات و پیش‌انگاشت:** تلویحات گاهی چیزی را تداعی می‌کنند یا ما را یاد چیز دیگری می‌اندازند یا با تلقین تلاش می‌کنند مخاطب را تحت تأثیر قرار دهند. تلویحات به نوعی برداشت مخاطب از سخنان دیگران است. به نوعی ناگفته‌ها و آنچه در کلام نیامده بررسی می‌شود.
- ❖ **خلاف واقع:** این دو الگوهایی هستند که بر اساس پیش‌فرض، استفاده می‌شوند. منظور این است نامزدها درباره چیزی حرف می‌زنند که فعلاً نیست. برای همین به آن خلاف واقع می‌گویند.

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

- ❖ **مبالغه:** در متن مناظره به دنبال تعداد مبالغه‌ها بودیم تا مشخص شود نامزدها چه تعداد تصویر مثبت از خود یا تصویر منفی از دیگران ارائه داده‌اند.
- ❖ **اسناد و ارجاع:** منظور از ارجاع، شیوه‌های ارتباط گفتمان و معماهای آن با رخدادهای واقعی یا خیالی است که مردم درباره آنها صحبت می‌کنند و به آنها اصطلاحاً مصداق گفته می‌شود. یکی از قواعد مربوط به انسجام موضعی گفتمان، این است که گزاره‌های گفتمان باید به رخدادهای یا موقعیت‌های مربوط ارجاع داده شوند.
- ❖ **مقایسه:** مقایسه را روشی بسیار کارآمد برای تأثیرگذاری بر اذهان می‌دانند که می‌تواند متقاعدکننده باشد (ون دایک، ۲۰۰۶). هنگامی که مقایسه صورت می‌گیرد و در عین حال به منابع ویژه ارجاع داده می‌شود، پیام مستدل به شمار می‌آید و بر مخاطب تأثیر لازم را خواهد گذاشت.

یافته‌های پژوهش

در این بخش، یافته‌های پژوهش در قالب سه سطح سبک (واژه‌گزینی، کنایه)، معنا (قطب‌بندی، تلویحات، پیش‌انگاشت، خلاف واقع، مبالغه) و استدلال (اسناد و ارجاع، مقایسه) ارائه می‌شود.

سؤال اول: گزاره‌های سطح سبک مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش چه بوده است؟

سطح سبک

واژه‌گزینی و کنایه

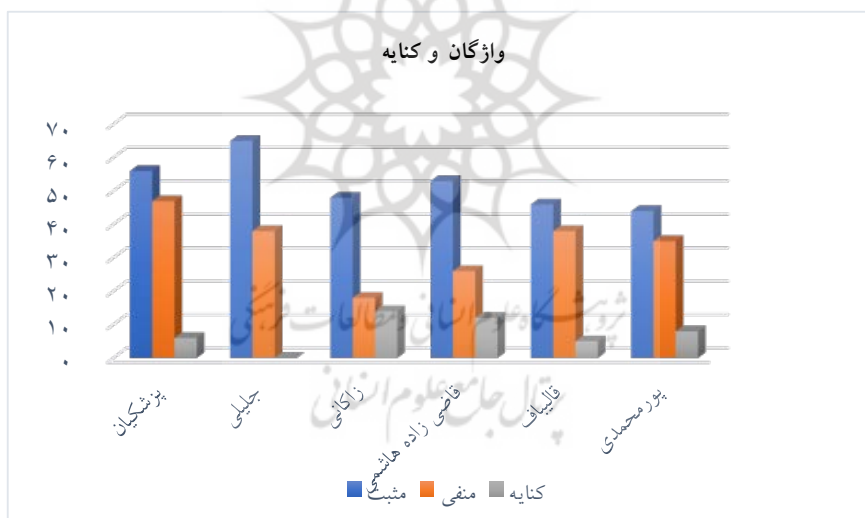
در این مرحله به دنبال واژه‌های مثبت و منفی بودیم. واژه‌ها نشانگر الگوهای ذهنی نهفته در رویدادها هستند.

جدول ۳- واژه‌گزینی و کنایه

نظام واژگان	سخنرانی با موضوع آموزش و پرورش
مسعود پزشکیان	مثبت دل‌سوزترین، فرصت، ثبات
	منفی مشکل، نمی‌شنویم، ندارند، نمی‌شود، گرفتاری، بی‌ثباتی
	کنایه اگر آدم توانست خودش را در اینجا قرار بدهد، آن‌وقت می‌تواند مشکل را حل کند. اینکه ما هر حرفی را بزنیم، ولی بالاخره سفره‌های ما با همدیگر فرق داشته باشد. در تئوری از این حرف‌ها می‌زنیم، ولی در عمل همچنان آنها مشکل دارند.
سعید جلیلی	مثبت فرصت، جهش، شکوفایی، پیشرفت، عدالت، تحول
	منفی کمبود، ندارید، تهدید
	کنایه -
علیرضا زاکانی	مثبت نظام بیشران، سرمایه‌گذاری، تغییر سیاست‌گذاری، منزلت، عدالت آموزشی، توانمندی
	منفی مشکلات، نادرست، نمی‌شود، غیرحرفه‌ای
	کنایه برخی اشکال‌شان این هست که شاید به متن این ماجرا دقت‌های لازم را ندارند
محمدباقر قالیباف	مثبت پیشرفت، تقویت، اهمیت، استاندارد، نقش مهم
	منفی غیرکارآمد، کمبود، عدم تناسب، تأخیر
	کنایه شاگرد یک عطاری را اینقدر عوض می‌کنیم؟
امیرحسین قاضی‌زاده هاشمی	مثبت توجه ویژه، جذب معلم، رتبه‌بندی معلم، عدالت، جذب بازار کار، افزایش
	منفی بازماندگی تحصیلی، از دست دادن، اعتبارات کم، اشکالات، کاهش
	کنایه گلیمش را از آب دریاورد. تونستید این کار رو تو اون عرصه‌ای که بودید انجام بدید. بدون اینکه برای مردم روشن بشه
مصطفی پورمحمدی	مثبت رشد، توسعه، واگذاری اختیارات، ظرفیت بالا، شایسته
	منفی کاهش، مشکلات، هدررفتن، فرسودگی
	کنایه عوارض جدی در نظام تربیتی داریم. آموزش و پرورش جای رقابت سیاسی، جناحی، اختلاف و کشمکش‌ها نیست.

تحلیل گفتمان انتقادی مناظرهٔ تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران

در این سطح، همهٔ واژه‌های مثبت و منفی به همراه کنایه‌های نامزدهای انتخاباتی استخراج شده و نمونهٔ این تحلیل در جدول ۳ ارائه شده است. اطلاعات به دست آمده مطابق نمودار ۱ نشان می‌دهد مسعود پزشکیان از ۵۶ واژهٔ مثبت، ۴۷ واژهٔ منفی و ۶ بار از کنایه استفاده کرده است. سعید جلیلی از ۶۵ واژهٔ مثبت، ۳۸ واژهٔ منفی و از کنایه استفاده نکرده است. علیرضا زاکانی ۴۸ واژهٔ مثبت، ۱۸ واژهٔ منفی و ۱۴ بار از کنایه استفاده کرده است. محمدباقر قالیباف ۴۶ واژهٔ مثبت، ۳۸ واژهٔ منفی و ۵ بار از کنایه استفاده کرده است. امیرحسین قاضی زاده هاشمی از ۵۳ واژهٔ مثبت، ۲۶ واژهٔ منفی و ۱۲ بار از کنایه استفاده کرده است. مصطفی پورمحمدی ۴۴ واژهٔ مثبت، ۳۵ واژهٔ منفی و ۸ بار از کنایه استفاده کرده است. طبق نمودار مسعود پزشکیان و سعید جلیلی در مقایسه با سایر نامزدها از واژگان مثبت و منفی بیشتری استفاده کرده‌اند.

نمودار ۱- واژگان و کنایه

سؤال دوم: گزاره‌های سطح معنا مناظرهٔ تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش چه بوده است؟

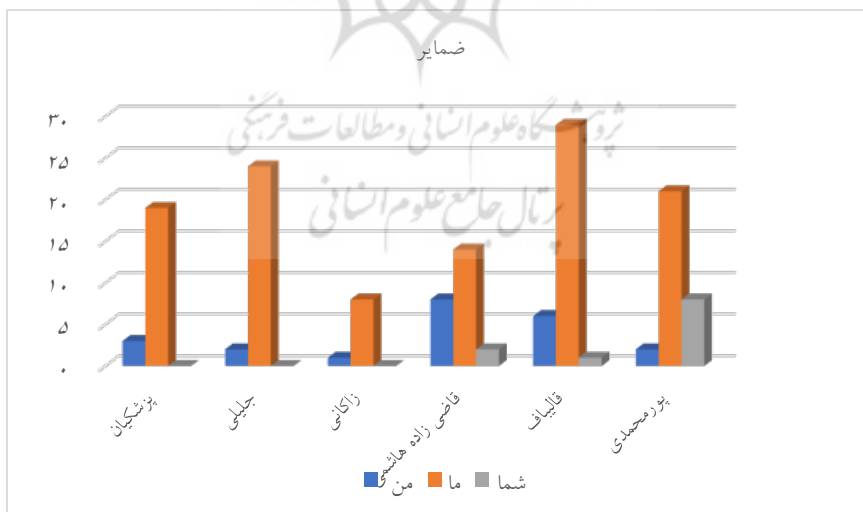
سطح معنا

قطب بندی

در این بخش ضمایر فاعلی استفاده شده توسط نامزدها بررسی شده است.

جدول ۴- ضمایر

ضمایر							نامزد انتخاباتی
دوستان	خود	ایشان	بنده	شما	ما	من	
۰	۲	۰	۰	۰	۱۹	۳	مسعود پزشکیان
۰	۰	۰	۰	۰	۲۴	۲	سعید جلیلی
۰	۰	۰	۴	۰	۸	۱	علیرضا زاکانی
۰	۱	۱	۰	۱	۲۹	۶	محمدباقر قالیباف
۱	۰	۰	۲	۲	۱۴	۸	امیرحسین قاضی زاده هاشمی
۱	۰	۰	۰	۰	۲۱	۲	مصطفی پورمحمدی

نمودار ۲- ضمایر

تحلیل گفتمان انتقادی مناظرهٔ تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران داده‌های مربوط به ضمایر تفاوت زیادی با هم دارند. بیشترین ضمایر استفاده‌شده توسط نامزدها ضمایر «ما» بوده است. محمدباقر قالیباف از ضمایر بیشتری نسبت به دیگر نامزدها استفاده کرده است.

تلویحات و پیش‌انگاشت‌ها

تلویحات، گاهی چیزی را تداعی می‌کنند یا ما را یاد چیز دیگری می‌اندازند یا با تلقین تلاش می‌کنند مخاطب را تحت تأثیر قرار دهند. تلویحات به نوعی برداشت مخاطب از سخنان دیگران است (افخمی و همکاران، ۱۳۹۷). به نوعی ناگفته‌ها و آنچه در سخنان نیامده بررسی می‌شود. یک تلویح ویژه، پیش‌انگاشت است. چون مفهوم تلویحات و پیش‌انگاشت‌ها به هم نزدیک هستند، در یک دسته طبقه‌بندی شدند. در مورد هر سؤالی که مجری مناظره پرسیده پیش‌فرض‌های نامزدها به شکل جمله استخراج شده است. در هر موضوع مشخص می‌شود نامزد چه پیش‌فرضی داشته است.

جدول ۵- تلویحات و پیش‌انگاشت‌ها

تلویحات و پیش‌انگاشت‌ها	نامزد انتخاباتی
<ul style="list-style-type: none"> ❖ خودش را در اجرا و عمل موفق می‌داند. ❖ خود را توانا در اجماع‌سازی نهادهای مختلف جامعه می‌داند. ❖ آموزش دانش‌آموزان را سنتی می‌داند. ❖ نگاه به معلم و اساتید دانشگاه را مهم می‌داند. ❖ جذب نخبگان علمی را از کارهای اساسی دولت می‌داند. ❖ نحوهٔ انتخاب مدیران را نادرست می‌داند. ❖ شایسته‌گزینی در مدیریت را بسیار مهم می‌داند. 	مسعود پزشکیان
<ul style="list-style-type: none"> ❖ ایران را دارای فرصت‌ها و جهش‌های متعدد می‌داند. ❖ عدالت را از ضروریات پیشرفت می‌داند. ❖ اساتید و معلمان را یک اندوختهٔ بزرگ برای کشور می‌داند. ❖ کشور را از لحاظ نیروی انسانی دارای ظرفیت بسیارخوبی می‌داند. ❖ خروجی دستگاه اداری را کم‌اثر می‌داند. ❖ انجام تحقیقات علمی را مبتنی بر حل نیاز کشور می‌داند. 	سعید جلیلی

نامزد انتخاباتی	تلویحات و پیشنهادهای آنها
علیرضا زاکانی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ نقش آموزش و پرورش را در پیشرفت کشور مهم می‌داند. ❖ آموزش و پرورش را دارای مشکلات زیادی می‌داند. ❖ معلم را مهم‌ترین رکن آموزش و پرورش می‌داند. ❖ آموزش بایستی مبتنی بر خلاقیت و مهارت ارائه شود. ❖ کاربردی کردن علم را از ضروریات می‌داند.
محمدباقر قالیباف	<ul style="list-style-type: none"> ❖ تغییرات زیاد در مدیریت‌های نظام آموزش و پرورش را مشکل و ضعف بزرگی می‌داند. ❖ افزایش بودجهٔ آموزش و پرورش را از ضروریات می‌داند. ❖ دورهٔ ابتدایی را مهم‌ترین دورهٔ آموزش و پرورش دانش‌آموزان می‌داند. ❖ به حوزهٔ محتوا باید بیشتر توجه کرد. ❖ به حوزهٔ تربیت معلم باید بیشتر توجه کرد. ❖ هزینهٔ صرف‌شده برای آموزش و پرورش با بازده نهایی و خروجی مطابقت ندارد. ❖ نقش نخبگان علمی را در پیشرفت کشور مهم می‌داند. ❖ برقراری عدالت آموزشی در جامعه را مهم می‌داند.
امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ آموزش و پرورش را از مهم‌ترین موضوعات جامعه می‌داند. ❖ افزایش بودجهٔ آموزش و پرورش را از ضروریات می‌داند. ❖ بهبود شرایط آموزش و عدالت آموزشی را اساسی می‌داند. ❖ کاهش سن شروع مدرسه را از ضروریات می‌داند. ❖ کاهش سن تحصیل را مهم می‌داند. ❖ جذب و به‌کارگیری نخبگان را از ضروریات می‌داند. ❖ گسترش رشته‌های فنی و حرفه‌ای را به‌دلیل اشتغال‌پذیری مهم می‌داند.
مصطفی پورمحمدی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ نهادهای آموزشی را عاملی برای رشد و توسعهٔ جامعه می‌داند. ❖ تمرکززدایی در آموزش و پرورش را از ضروریات می‌داند. ❖ تغییر نظام آموزشی را از ضروریات می‌داند. ❖ کیفیت‌بخشی، قوهٔ ابتکار و خلاقیت را در آموزش و پرورش مهم و اساسی می‌داند.

خلاف واقع

خلاف واقع دو الگوی زبانی دارد ۱. اگر می‌شود... ۲. تصور کنید...

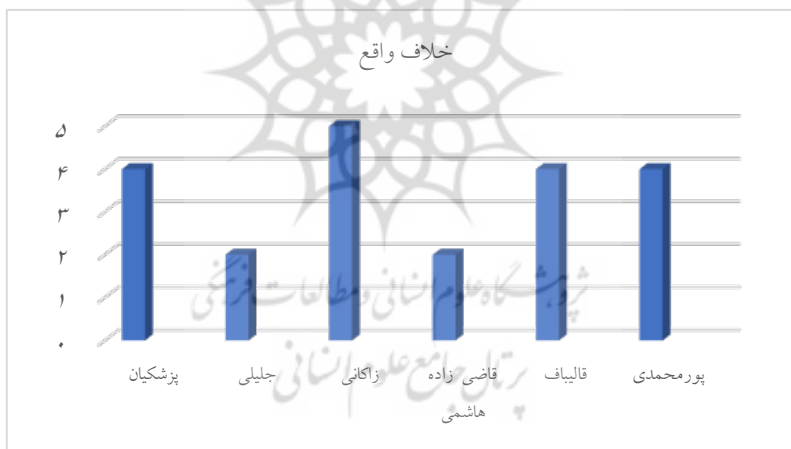
این دو الگو، بر اساس پیش‌فرض استفاده می‌شوند؛ یعنی نامزدها دربارهٔ چیزی حرف می‌زنند که فعلاً نیست. برای همین به آن خلاف واقع می‌گویند؛ برای مثال، از نظر بنده این سهم از اعتبارات که ما به آموزش عمومی می‌دهیم کم است و باید این را به ۳۰ درصد برسانیم. البته یک‌دفعه امکان انجامش نیست.

جدول ۶- خلاف واقع

خلاف واقع	نامزد انتخاباتی
<p>❖ نمی‌شود در بی‌ثباتی مدیریت این برنامه‌ها را جلو برد، باید یک ثبات مدیریتی ایجاد کنیم.</p> <p>❖ ما باید کاری کنیم دانشگاه ما از نسل دو اولاً بیاید به نسل سه و نسل چهار، چون الان می‌گویند علم باید مشکل جامعه را حل کند.</p> <p>❖ اول اختلافات باید حل شود، اولویت‌ها و شایستگی‌ها شاخص‌بندی شوند، بر اساس آنها بگذاریم، نه بر اساس جناح، دسته و گروه.</p> <p>❖ نتیجهٔ نوع نگاه ما به انسان‌ها و نوع نگاه ما به آنهایی که می‌توانند برای مملکت ما افتخارآفرینی کنند، باید نگاه ارزشی باشد و احترام بگذاریم.</p>	مسعود پزشکیان
<p>❖ لازمهٔ پیشرفت کشور این است که آموزش و پرورش، جای اصلی خودش را بگیرد، جایگاه واقعی خودش را پیدا کند.</p> <p>❖ ما هزینه می‌کنیم، اما نتیجه را نداریم. اینجا لازم‌اش چیست؟ این است که شما الگوی خودت را داشته باشی.</p>	سعید جلیلی
<p>❖ یکی زیست‌بوم نوآوری است که الان در کشور هست، این باید به‌شدت توسعه یابد.</p> <p>❖ معلم باید منزلت، معیشت، جایگاه و رشدش، همهٔ ابعادش آن‌گونه حفظ شود که معلمی بر تاج اشتغال‌های کشور بنشیند.</p> <p>❖ آموزش و پرورش باید بیاید روی این نقطه بایستد؛ خلاقیت، مهارت، آموزش، توانمندی‌های اجتماعی و موضوعات مختلف را برای دانش‌آموز خلق کند.</p> <p>❖ توجه بنده به‌عنوان رکن اساسی در دولت، با یک نگاه سرمایه‌گذاری به آموزش و پرورش هست و به بهترین نحو این را انجام خواهیم داد.</p> <p>❖ تحول در حوزهٔ مدیریتی نیز یک امکان بزرگی است که باید رقم بخورد و به لطف الهی در دولت خدمت، این میدان و این محوریت برای دانشگاه‌ها رقم خواهد خورد.</p>	علیرضا زاکانی
<p>❖ ما در دولت چهاردهم آموزش و پرورش را که اساس بهره‌وری ما برای رشد اقتصادی هست هم در تصویرسازی، هم در مهارت، هم در سبک زندگی، در همهٔ این بخش‌ها باید مورد اساسی و جدی خودمان قرار بدهیم.</p> <p>❖ در آموزش و پرورش باید در حوزهٔ محتوا و در حوزهٔ تربیت معلم، برنامه‌ریزی و اجرا را باید متمرکز انجام بدهیم و بقیهٔ موضوعات را باید غیرمتمرکز انجام بدهیم.</p> <p>❖ این مسلم است که باید عدالت باشد، نیروی با استعداد که در یک روستاست فرصت رشد پیدا نکند، اما کسی که پول دارد بتواند.</p>	محمدباقر قالیباف
<p>❖ از نظر بنده این سهم از اعتبارات که ما به آموزش عمومی می‌دهیم کم است و باید این را تا ۳۰ درصد برسانیم. البته یک‌دفعه امکان انجامش نیست.</p> <p>❖ به خطای استراتژیک ما در آموزش عمومی انجام می‌دهیم که به اعتقاد من باید اصلاح شود و آن اینکه سن اصلی پرورش را داریم از دست می‌دهیم.</p>	امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی

خلاف واقع	نامزد انتخاباتی
❖ باید نظام آموزش و پرورش را عوض کنیم برای اینکه رشد و کیفیت بخشی، قوهٔ ابتکار و خلاقیت که امروز عمدهٔ سرمایهٔ جهش سرمایهٔ انسانی دنیاست و خوشبختانه در ایران هم ظرفیت‌های فوق‌العاده‌ای داریم.	مصطفی پورمحمدی
❖ آیا ما نمی‌توانیم بسیاری از ظرفیت‌های آموزشی، اساتید، معلمان را در روش تدریس، حتی محتوای آموزشی، اینها را به خودشان واگذار کنیم؟	
❖ با حرف که اجماع درست نمی‌شود! باید عمل باشد. باید نشان بدهیم چگونه وفاق اجتماعی، احترام به دیگران، به فکرها، به سلیفه‌ها، به رویکردها را در زندگی‌مان عمل می‌کنیم.	
❖ رفتارمان با نخبگان، اساتید، دانشجویان و معلمان باید عوض شود.	

تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد مسعود پزشکیان ۴ بار، سعید جلیلی ۲ بار، علیرضا زاکانی ۵ بار، محمدباقر قالیباف ۴ بار، امیرحسین قاضی‌زاده هاشمی ۲ بار و مصطفی پورمحمدی ۴ بار از خلاف واقع استفاده کرده‌اند.

نمودار ۳- خلاف واقع

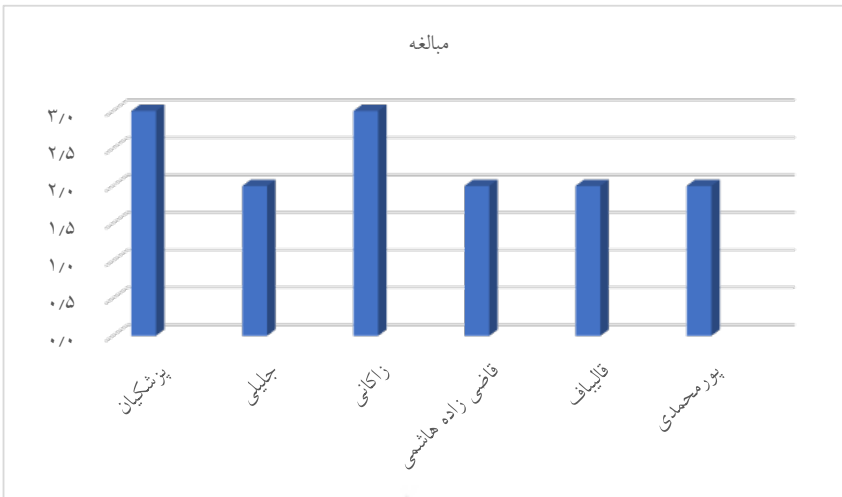
مبالغه

در متن مناظره، شمار مبالغه‌ها را بررسی کردیم تا مشخص شود نامزدها چه تعداد تصویر مثبت از خود یا تصویر منفی از دیگران ارائه داده‌اند.

جدول ۷- مبالغه

نامزد انتخاباتی	مبالغه
مسعود پزشکیان	<ul style="list-style-type: none"> ❖ من رئیس دانشگاه بودم، کارهایی که کردم باعث شد من را معاون سلامت کردند. ❖ در تئوری از این حرفها می‌زنیم، ولی در عمل همچنان مشکل داریم. ❖ ما وقتی به معلمها نرسیم در همان مدارس، خوب طبیعتاً معلمی که چند شغله است، برای اینکه بپاید به بچه‌های مردم هم برسد مشکل پیدا می‌کند.
سعید جلیلی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ یکی از بحث‌هایی که بر آن تکیه داریم، شعار دولت ماست، بحث یک جهان فرصت، یک ایران جهش. ❖ من این را بر اساس مطالعه و بررسی چندساله عرض می‌کنم.
علیرضا زاکانی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ توجه بنده به‌عنوان رکن اساسی در دولت، با یک نگاه سرمایه‌گذاری به آموزش و پرورش است و به بهترین نحو آن را انجام خواهیم داد. ❖ تحول در حوزه مدیریت هم یک امکان بزرگی است که باید رقم بخورد و به لطف الهی در دولت خدمت، این میدان و این محوریت برای دانشگاهها و حوزهها رقم خواهد خورد. ❖ متأسفانه اداره سیاسی یا غیرحرفه‌ای صندوق ذخیره فرهنگیان، آن را به یک مسیر نادرستی برده است.
محمدباقر قالیباف	<ul style="list-style-type: none"> ❖ ما در دولت چهاردهم، آموزش و پرورش و دانشگاه را که اساس بهره‌وری ما برای رشد اقتصادی هست در تصویرسازی، مهارت، سبک زندگی و... در همه این بخشها باید مورد اساسی و جدی خودمان قرار دهیم. ❖ متأسفانه ما ۱۶-۱۵ وزیر و سرپرست در وزارت آموزش و پرورش جابه‌جا کردیم. عذر می‌خواهم با این ادبیات می‌گوییم، ما یک پاچال عطاری و مدیر آنجا را عوض می‌کنیم؟ شاگرد آنجا را عوض می‌کنیم؟ که یک وزارتخانه را این‌گونه تصمیم می‌گیریم.
امیرحسین قاضی‌زاده هاشمی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ خطایم این است که بالاخره شما وزیر بهداشت درمان بودی، شما وزیر دادگستری بودید، بگویید توانستید این کار را در آن عرصه‌ای که بودید، انجام دهید؟ ❖ در شروع دولت سیزدهم ۲۹۵ هزار معلم جذب کردیم، در این ایام رتبه‌بندی معلمان که سالها روی زمین مانده بود با کمک مجلس انجام شد. البته اشکالاتی دارد و اشکالات باید رفع شود، ولی قبل از آن کسی زیر بار انجامش نرفته بود.
مصطفی پورمحمدی	<ul style="list-style-type: none"> ❖ با حرف که اجماع درست نمی‌شود! عمل باید باشد. ❖ آموزش و پرورش جای رقابت سیاسی، جناحی، اختلاف و کشمکشها نیست.

تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد مسعود پزشکیان ۳ بار، سعید جلیلی ۲ بار، علیرضا زاکانی ۳ بار، محمدباقر قالیباف ۲ بار، امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی ۲ بار و مصطفی پورمحمدی ۲ بار از مبالغه استفاده کرده‌اند.

نمودار ۴- مبالغه

سؤال سوم: گزاره‌های سطح استدلال مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش چه بوده است؟

اسناد و ارجاع

منظور از ارجاع، شیوه‌های ارتباط گفتمان و معماهای آن با رخداد‌های واقعی یا خیالی است که مردم درباره آنها صحبت می‌کنند و در اصطلاح به آنها مصداق گفته می‌شود. یکی از قواعد مربوط به انسجام موضعی گفتمان، این است که گزاره‌های گفتمان باید به رخدادها یا موقعیت‌های مربوط ارجاع داده شوند. در این پژوهش، افراد، اسناد و نهادها، ارجاع هستند.

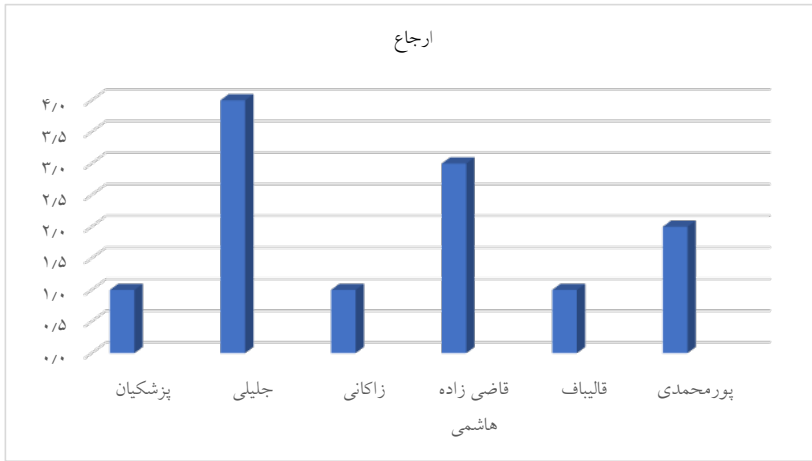
جدول ۸- اسناد و ارجاع

نامزد انتخاباتی	متن مناظره	ارجاع
مسعود پزشکیان	❖ می‌شود در قانون اجماع کرد، می‌توانیم خیلی سلابق مختلف داشته باشیم، ولی وقتی قانون مصوب شد، سیاست معلوم شد، همه به آن طرف برویم.	قانون اساسی

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

ارجاع	متن مناظره	نامزد انتخاباتی
الگوی علمی مطالعات و پژوهش‌های علمی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش	<ul style="list-style-type: none"> ❖ در آموزش و پرورش شما باید الگو داشته باشید. من این را بر اساس مطالعه و بررسی چندساله عرض می‌کنم. ❖ ما فکر می‌کنیم این مدرسه الگو که درباره‌اش مطالعه شده و کار شده و انجام شده در سند تحول هم آمده، در یک حرکت بزرگ و تحولی، به‌جای ستادهای بزرگ و پرهزینه این را متوجه مدرسه که صف این عرصه هست بکنید. ❖ چه کمبودهایی الان وجود دارد؟ به لحاظ محیط آموزشی، معلم و به لحاظ آن رویکرد آموزشی که در سند تحول هم آمده که بتوان تفکر، اجتماعی‌بودن، خلاقیت و کشف استعدادها را در این مدرسه شکل داد. 	سعید جلیلی
سند تحول بنیادین آموزش و پرورش	<ul style="list-style-type: none"> ❖ سند تحول عدالت آموزشی است و ساحت‌های شش‌گانه‌ای را در نظر گرفته که بتواند در حوزه معلم، محتوا و محیط، ساحت‌های مختلف را ایفا و ادا کند. 	علیرضا زاکانی
بودجه آموزش و پرورش	<ul style="list-style-type: none"> ❖ یعنی امروز ما تقریباً بودجه آموزش و پرورش رو نسبت به دهه هفتاد کم کردیم! 	محمدباقر قالیباف
دولت سیزدهم بودجه آموزش و پرورش صندوق ذخیره فرهنگیان	<ul style="list-style-type: none"> ❖ با شروع دولت سیزدهم ما ۲۹۵ هزار معلم جذب کردیم. در این ایام رتبه‌بندی معلمان که سال‌ها روی زمین مانده بود، با کمک مجلس انجام شد. ❖ به نظر بنده این سهم از اعتبارات که ما به آموزش عمومی می‌دهیم کم است. ❖ متأسفانه اداره سیاسی یا غیرحرفه‌ای صندوق ذخیره فرهنگیان، آن را به یک مسیر نادرستی برده است. 	امیر حسین قاضی‌زاده هاشمی
نهادهای تحقیقاتی و پژوهشی وزارت آموزش و پرورش	<ul style="list-style-type: none"> ❖ به هر حال نهادهای آموزشی، تحقیقی و پژوهشی، یک مسئله محوری برای هر جامعه، رشد و توسعه جامعه است. ❖ استان‌های ما، این همه ظرفیت و نیرو دارند، فقط چند صد نفر در وزارت آموزش و پرورش بنشینند و تمام نظامات آموزش را فقط آنها طراحی کنند؟ کتاب، درس، جزوه و... 	مصطفی پورمحمدی

تحلیل داده‌ها نشان داد مسعود پزشکیان ۱ بار، سعید جلیلی ۴ بار، علیرضا زاکانی ۱ بار، محمدباقر قالیباف ۱ بار، امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی ۳ بار و مصطفی پورمحمدی ۲ بار از ارجاع استفاده کرده‌اند.

نمودار ۵- اسناد و ارجاع

مقایسه

مقایسه، نوعی استراتژی بسیار کارآمد برای تأثیرگذاری بر ذهن‌هاست که می‌تواند متقاعدکننده باشد (ون‌دایک، ۲۰۰۶). هنگامی که مقایسه صورت می‌گیرد و در عین حال به منابع ویژه ارجاع داده می‌شود پیام مستدل به شمار می‌آید و بر مخاطب تأثیر لازم را می‌گذارد.

جدول ۹- مقایسه

مقایسه	نامزد انتخاباتی
<p>❖ شاخص‌های آن‌موقع و الان را مقایسه کنید، اصلاً قابل قیاس نیست؛ روند خدمت به مردم و نگاه به مردم و فقرا.</p> <p>❖ شهرهای مختلف، همه‌جا را می‌شود گفت فضا و تجهیزات امکانات معمولی را هم ندارند، گرفتارند، آن‌وقت مدرسه داریم که مثلاً برای همان کلاس اولش ۸۰ میلیون، ۱۰۰ میلیون تومان پول هزینه می‌کنند.</p> <p>❖ اگر آدم توانست خودش را در اینجا قرار بدهد، آن‌وقت می‌تواند مشکل را حل کند. اینکه ما هر حرفی را بزنیم، ولی سفره‌های ما با همدیگر فرق داشته باشد، ولی باز آنها مشکل پیدا خواهند کرد. برای اینکه آنها را نمی‌بینیم، صدایشان را هم نمی‌شنویم.</p> <p>❖ باید برخوردهای جناحی، دسته‌ای و سیاسی برود کنار آنهايي که عالم‌اند و نخبه‌اند در هر سلیقه و نگاهی بالاخره مال این مملکت‌اند، از این مملکت خارج می‌شوند و وقتی خارج شدند افتخار می‌کنیم فلان دانشمند ما مثلاً ایرانی است. ولی اگر اینجا بود، ممکن بود اخراجش کنیم استخدامش هم نکنیم.</p>	مسعود پزشکیان

تحلیل گفتمان انتقادی مناظرهٔ تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران

نامزد انتخاباتی	مقایسه
سعید جلیلی	❖ اینها خیلی از مردم ما این بحث را دارند که در برنامه ریزی که دارند انجام می دهند کدام مدرسه بهتر است، کجا ثبت نام کنم.
علیرضا زاکانی	❖ یک نگاه، نگاه مکانیکی است، مثل یک خط تولید ماشین که در این خط تولید ماشین، همهٔ دانش آموزان برابرند، از یک مسیری باید بیایند، چیزی را آموزش ببینند، توفعی هم از آنها هست. یک نگاه هم نگاه پرورش و دقت مثل گلخانه ای که هر کسی بذر خودش را می کارد و به اقتضای خودش با خودش مقایسه می شود.
محمدباقر قالیباف	❖ الان تقریباً ۱۶ میلیون دانش آموز داریم. طبیعتاً سرانهٔ بودجهٔ ما ۱۰ درصد است. در دههٔ هفتاد ۱۰ درصد و در دههٔ هفتاد حدود ۲۰ درصد بودجه بوده؛ یعنی امروز بودجهٔ آموزش و پرورش را نسبت به دههٔ هفتاد کم کردیم!
امیرحسین قاضی زاده هاشمی	❖ متأسفانه به خصوص در دوران کرونا چون مدارس تعطیل بود، کلاً نیازهای آموزش و پرورش نادیده گرفته شد. با شروع دولت سیزدهم ما ۲۹۵ هزار معلم جذب کردیم. ❖ رتبه بندی معلمان که سالها روی زمین مانده بود با کمک مجلس انجام شد. ❖ در خیلی از کشورهای دنیا، کسانی که در حوزهٔ تعلیم و تربیت کار کردند می دانند تا سن ۱۵-۱۶ سالگی به فرد دیپلم می دهند.
مصطفی پورمحمدی	-

تحلیل داده ها نشان می دهد مسعود پزشکیان ۴ بار، سعید جلیلی ۱ بار، علیرضا زاکانی ۱ بار، محمدباقر قالیباف ۱ بار، امیرحسین قاضی زاده هاشمی ۲ بار از مقایسه استفاده کرده اند و مصطفی پورمحمدی از مقایسه استفاده نکرده است.

نمودار ۶- مقایسه

تحلیل گفتمان انتقادی مناظرهٔ تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران

سؤال اصلی: گزاره‌های اساسی مناظرهٔ تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش چه بوده است؟

گزارهٔ اساسی متن

گزاره‌ها، عبارات یا جمله‌هایی هستند که معنای اساسی سخنانی و متن، بر آنها تکیه دارد و ممکن است مدت‌ها پس از مطالعهٔ متن در خاطر خواننده یا مخاطب بمانند. در واقع، متن از گسترش گزاره‌های اصلی به دست می‌آید. گزاره‌ها پیام اصلی سخنانی و متن را در خود دارند. در جدول ۱۰ گزاره‌های اصلی ارائه شده است.

جدول ۱۰- گزاره‌های اصلی

نامزد انتخاباتی	مقایسه
مسعود پزشکیان	<ul style="list-style-type: none">❖ بی‌عدالتی آموزشی در کشور را مشکل اساسی آموزش و پرورش می‌داند.❖ رسیدگی به وضعیت رفاهی معلمان را از اولویت‌ها می‌داند.❖ معتقد است بی‌ثباتی در مدیریت باعث عدم ارائه برنامه می‌شود.❖ نگاهی که در آموزش دانش‌آموزان وجود دارد، نیاز به تغییر دارد.❖ آموزش مهارت‌های اساسی به دانش‌آموزان را مهم می‌داند.
سعید جلیلی	<ul style="list-style-type: none">❖ معتقد به برقراری عدالت آموزشی در کشور است.❖ شناسایی استعداد دانش‌آموزان بر اساس تفاوت فردی را مهم می‌داند.❖ معلمان را سرمایهٔ بزرگ آموزش و پرورش و جامعه می‌داند.❖ در آموزش و پرورش نیاز به الگوست.
علیرضا زاکانی	<ul style="list-style-type: none">❖ همهٔ ابعاد معلم باید حفظ شود و معتقد به حفظ منزلت، معیشت و جایگاه معلم است.❖ پرورش خلاقیت را مهم می‌داند.❖ آموزش مهارت به دانش‌آموزان را ضروری می‌داند.❖ آموزش، توانمندی‌های اجتماعی و موضوعات مختلف برای دانش‌آموز خلاق بسیار مهم است.
محمدباقر قالیباف	<ul style="list-style-type: none">❖ بی‌ثباتی در مسئولیت‌های مدیران آموزش و پرورش را ضعف می‌داند.❖ معتقد است بودجهٔ آموزش و پرورش کم است.❖ آموزش و پرورش را اساس پیشرفت کشور می‌داند.❖ معتقد به تمرکززدایی در برخی موضوعات آموزش و پرورش است.❖ معتقد است به نخبگان اهمیت داده نمی‌شود.❖ به نظر او باید از مدیران قوی و مسئولیت‌پذیر استفاده شود.❖ معتقد به برقراری عدالت آموزشی است.

مقایسه	نامزد انتخاباتی
<ul style="list-style-type: none"> ❖ معتقد به برقراری عدالت آموزشی است. ❖ به باور او زمان آموزش طولانی است و باید کاهش یابد. ❖ معتقد است نظام آموزش و پرورش به تغییرات جدی نیاز دارد. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ امیرحسین قاضی زاده هاشمی
<ul style="list-style-type: none"> ❖ نهادهای آموزشی، تحقیقی پژوهشی، مسئله‌ای محوری برای هر جامعه و رشد و توسعه آن است. ❖ تمرکززدایی باید در آموزش و پرورش گسترش یابد. ❖ معتقد به تغییر نظام آموزش و پرورش است به طوری که برای اینکه رشد و کیفیت بخشی، باید قوه ابتکار و خلاقیت مدنظر قرار بگیرد. ❖ معتقد است آموزش و پرورش جای رقابت سیاسی، جناحی، اختلاف و کشمکش‌ها نیست. ❖ بودجه آموزش و پرورش بسیار کم است. ❖ بین دانش آموز، خانواده و معلم فاصله افتاده، قدرت تأثیرگذاری ما در امور تربیتی کاهش پیدا کرده و عوارض جدی این موضوع در نظام تربیتی را داریم می بینیم. 	<ul style="list-style-type: none"> ❖ مصطفی پورمحمدی

نتیجه گیری

در این پژوهش، بیانات نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران درباره آموزش و پرورش در سه سطح سبک، معنا و استدلال بررسی شد. بر اساس رویکرد ون دایک و با استفاده از ابزارهای واژه‌گزینی، کنایه، مبالغه، مقایسه، ارجاع، قطب بندی، پیش فرض‌ها و معانی ضمنی، داده‌های پژوهش تحلیل شد. یافته‌های پژوهش درباره واژه‌های مثبت و منفی نشان می‌دهد مسعود پزشکیان ۵۶ واژه مثبت، ۴۷ واژه منفی و ۶ بار از کنایه استفاده کرده است. سعید جلیلی ۶۵ واژه مثبت، ۳۸ واژه منفی و ۸ بار از کنایه استفاده کرده است. علیرضا زاکانی ۴۸ واژه مثبت، ۱۸ واژه منفی و ۱۴ بار از کنایه استفاده کرده است. محمدباقر قالیباف ۴۶ واژه مثبت، ۳۸ واژه منفی و ۵ بار از کنایه استفاده کرده است. امیرحسین قاضی زاده هاشمی ۵۳ واژه مثبت، ۲۶ واژه منفی و ۱۲ بار از کنایه استفاده کرده است. مصطفی پورمحمدی ۴۴ واژه مثبت، ۳۵ واژه منفی و ۸ بار از کنایه استفاده کرده است. طبق یافته‌ها مسعود پزشکیان و سعید جلیلی در مقایسه با سایر نامزدها از واژگان مثبت و منفی بیشتری استفاده کرده‌اند. داده‌های مربوط به ضمایر تفاوت زیادی با هم دارند. بیشترین ضمایر

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران | استفاده‌شده، ضمیر «ما» بوده است. محمدباقر قالیباف از ضمایر بیشتری در مقایسه با سایر نامزدها استفاده کرده است.

تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد مسعود پزشکیان ۴ بار، سعید جلیلی ۲ بار، علیرضا زاکانی ۵ بار، محمدباقر قالیباف ۴ بار، امیرحسین قاضی‌زاده ۲ بار و مصطفی پورمحمدی ۴ بار از خلاف واقع استفاده کرده‌اند.

مسعود پزشکیان ۴ بار، سعید جلیلی ۲ بار، علیرضا زاکانی ۵ بار، محمدباقر قالیباف ۴ بار، امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی ۲ بار و مصطفی پورمحمدی ۴ بار از مبالغه استفاده کرده‌اند.

مسعود پزشکیان ۱ بار، سعید جلیلی ۴ بار، علیرضا زاکانی ۱ بار، محمدباقر قالیباف ۱ بار، امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی ۳ بار و مصطفی پورمحمدی ۲ بار از ارجاع استفاده کرده‌اند.

تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد مسعود پزشکیان ۴ بار، سعید جلیلی ۱ بار، علیرضا زاکانی ۱ بار، محمدباقر قالیباف ۱ بار، امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی ۲ بار و مصطفی پورمحمدی ۱ بار از مقایسه استفاده کرده‌اند.

مسعود پزشکیان

اصلی‌ترین گزاره‌های مسعود پزشکیان، «بی‌عدالتی آموزشی»، «بی‌ثباتی در مدیریت»، «تغییر دیدگاه در آموزش و پرورش» و «اهمیت مهارت‌آموزی» بود.

بی‌عدالتی آموزشی به معنای نابرابری در فرصت‌های آموزشی، باعث می‌شود گروه‌های محروم جامعه از دستیابی به جایگاه‌های شغلی و اجتماعی مناسب بازمانند و شکاف طبقاتی عمیق‌تر شود. بی‌ثباتی در مدیریت با ایجاد تزلزل در برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌ها، مانع از بهبود کیفیت آموزش و ارائه خدمات عادلانه به همه مناطق کشور می‌شود. **تغییر دیدگاه در آموزش و پرورش** و تأکید بر مهارت‌آموزی، می‌تواند به توانمندسازی افراد برای ورود به بازار کار و کسب درآمد مناسب کمک کند و از این طریق، به کاهش فقر و نابرابری‌های اقتصادی منجر شود. گزاره‌های مطرح شده توسط مسعود پزشکیان بر لزوم تغییر دیدگاه در نظام آموزش و پرورش تأکید دارد.

سعید جلیلی

اصلی‌ترین گزاره‌های سعید جلیلی «برقراری عدالت آموزشی»، «شناسایی استعداد دانش‌آموزان» و «نیاز به الگو در آموزش و پرورش» بود.

گزاره برقراری عدالت آموزشی بر اهمیت ایجاد فرصت‌های برابر آموزشی برای همه دانش‌آموزان، فارغ از موقعیت جغرافیایی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی تأکید می‌کند. این امر مستلزم توزیع عادلانه منابع، امکانات و نیروی انسانی متخصص در مناطق مختلف کشور است. گزاره شناسایی استعداد دانش‌آموزان به لزوم توجه به تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان و شناسایی استعدادها و توانمندی‌های خاص هر یک از آنها اشاره دارد. این امر مستلزم استفاده از روش‌های متنوع ارزیابی و هدایت تحصیلی است تا هر دانش‌آموز بتواند در مسیر مناسب خود به شکوفایی برسد. گزاره نیاز به الگو در آموزش و پرورش بر اهمیت معرفی الگوهای موفق و الهام‌بخش به دانش‌آموزان تأکید می‌کند. این الگوها می‌توانند شامل شخصیت‌های علمی، فرهنگی، هنری، ورزشی و اجتماعی باشند که با تلاش و پشتکار خود به موفقیت‌های بزرگی دست یافته‌اند و می‌توانند به دانش‌آموزان انگیزه و امید ببخشند.

با توجه به گزاره‌های مطرح‌شده توسط سعید جلیلی، می‌توان نتیجه گرفت نظام آموزش و پرورش کشور نیازمند توجه جدی به عدالت آموزشی، شناسایی استعداد دانش‌آموزان و معرفی الگوهای موفق است. برای تحقق این اهداف، لازم است سیاست‌گذاران و مدیران آموزش و پرورش با رویکردی جامع و با مشارکت همه ذی‌نفعان، به اصلاحات اساسی در این نظام بپردازند.

علیرضا زاکانی

اصلی‌ترین گزاره‌های علیرضا زاکانی «پرورش خلاقیت»، «مهارت‌آموزی» و «آموزش، توانمندی‌های اجتماعی» بود.

گزاره پرورش خلاقیت، بر اهمیت ایجاد محیطی در آموزش و پرورش تأکید می‌کند که در آن دانش‌آموزان تشویق شوند تا ایده‌های نو ارائه دهند، به مسائل از زوایای مختلف نگاه کنند و راه‌حل‌های خلاقانه برای مشکلات پیدا کنند. این

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

امر مستلزم بازنگری در روش‌های تدریس سنتی و حرکت به سوی روش‌های فعال و مشارکتی است. گزاره مهارت‌آموزی بر لزوم تجهیز دانش‌آموزان به مهارت‌های عملی و کاربردی تأکید می‌کند که بتوانند از آنها در زندگی شخصی و حرفه‌ای خود استفاده کنند. این مهارت‌ها می‌تواند شامل مهارت‌های فنی و حرفه‌ای، مهارت‌های ارتباطی، مهارت حل مسئله و تفکر انتقادی باشد. گزاره آموزش، توانمندی‌های اجتماعی به نقش آموزش در توسعه مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان اشاره می‌کند. این مهارت‌ها شامل توانایی همکاری با دیگران، همدلی، احترام به نظرات مخالف و مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی است که برای ساختن جامعه‌ای پویا و منسجم ضروری هستند.

با در نظر گرفتن گزاره‌های اصلی علیرضا زاکانی، می‌توان نتیجه گرفت نظام آموزش و پرورش باید بر پرورش خلاقیت، مهارت‌آموزی و توسعه توانمندی‌های اجتماعی دانش‌آموزان تمرکز ویژه‌ای داشته باشد. دستیابی به این اهداف، نیازمند تحولی بنیادین در رویکردها و برنامه‌های آموزشی است.

محمدباقر قالیباف

اصلی‌ترین گزاره‌های محمدباقر قالیباف، «بی‌ثباتی در مدیریت»، «بودجه»، «تمرکززدایی»، «اهمیت دادن به نخبگان» و «برقراری عدالت آموزشی» بود.

گزاره بی‌ثباتی در مدیریت به چالش جدی ناشی از تغییرات مکرر در بدنه مدیریتی کشور و تأثیر منفی آن بر برنامه‌ریزی بلندمدت و اجرای سیاست‌ها اشاره می‌کند. ثبات مدیریتی برای پیشبرد اهداف کلان و ایجاد اطمینان در جامعه امری حیاتی است. گزاره بودجه به اهمیت تخصیص و مدیریت بهینه منابع مالی در بخش‌های مختلف، به ویژه آموزش و پرورش، اشاره دارد. چگونگی تدوین، تصویب و اجرای بودجه تأثیر مستقیمی بر کیفیت ارائه خدمات و تحقق اهداف توسعه‌ای دارد. گزاره تمرکززدایی بر لزوم واگذاری اختیارات و مسئولیت‌ها از سطوح عالی به سطوح پایین‌تر مدیریتی و اجرایی تأکید می‌ورزد. تمرکززدایی می‌تواند به افزایش کارایی، پاسخ‌گویی و مشارکت بیشتر ذی‌نفعان محلی در تصمیم‌گیری‌ها منجر شود. گزاره اهمیت دادن به نخبگان به نقش حیاتی افراد نخبه و متخصص در پیشبرد امور کشور و لزوم به‌کارگیری دانش و تجربه آنها در فرآیندهای

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

تصمیم‌گیری و اجرایی اشاره می‌کند. ق‌دردانی و استفاده بهینه از ظرفیت نخبگان، موتور محرکه توسعه محسوب می‌شود. گزاره برقراری عدالت آموزشی بر اصل اساسی فراهم آوردن فرصت‌های برابر آموزشی برای همه دانش‌آموزان، صرف نظر از هرگونه تبعیض، تأکید می‌کند. تحقق این امر نیازمند توزیع عادلانه منابع، امکانات و فرصت‌های آموزشی در سراسر کشور است.

با توجه به گزاره‌های اصلی محمدباقر قالیباف، می‌توان نتیجه گرفت دستیابی به پیشرفت پایدار در نظام آموزش و پرورش، مستلزم رفع چالش بی‌ثباتی مدیریتی، مدیریت صحیح بودجه، اجرای تمرکززدایی، توجه ویژه به نخبگان و برقراری عدالت آموزشی است.

امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی

اصلی‌ترین گزاره‌های امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی، «برقراری عدالت آموزشی»، «کاهش زمان آموزش و تحصیل» و «نیاز به تغییرات جدی در نظام آموزشی» بوده است.

گزاره **برقراری عدالت آموزشی** بر اهمیت حیاتی فراهم آوردن فرصت‌های آموزشی برابر و عادلانه برای همه دانش‌آموزان، بدون توجه به موقعیت جغرافیایی، اقتصادی یا اجتماعی تأکید می‌کند. این اصل، پایه اساسی برای توسعه همه‌جانبه و کاهش نابرابری‌هاست. گزاره کاهش زمان آموزش و تحصیل به لزوم بازنگری در ساختار و مدت زمان دوره‌های تحصیلی اشاره دارد. هدف از این گزاره، افزایش کارایی نظام آموزشی و جلوگیری از طولانی‌شدن بی‌مورد فرآیند تحصیل، با تمرکز بر کیفیت به جای کمیت است. گزاره نیاز به تغییرات جدی در نظام آموزشی بر ضرورت ایجاد تحولات بنیادین و اساسی در رویکردها، محتوا و روش‌های آموزشی تأکید دارد تا نظام آموزشی بتواند با نیازهای روز جامعه و جهان همگام شود و دانش‌آموزان را برای چالش‌های آینده آماده سازد.

با در نظر گرفتن گزاره‌های اصلی امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی، می‌توان نتیجه گرفت نظام آموزش و پرورش برای رسیدن به اهداف خود، نیازمند تحولات جدی و اساسی است. تمرکز بر برقراری عدالت آموزشی و بازنگری در مدت زمان آموزش و تحصیل، دو محور کلیدی در این تحولات محسوب می‌شوند.

مصطفی پورمحمدی

اصلی‌ترین گزاره‌های مصطفی پورمحمدی، «تمرکززدایی»، «تغییر نظام آموزش و پرورش» و «بودجه» بوده است.

گزاره تمرکززدایی بر انتقال قدرت و اختیارات از سطوح مرکزی به سطوح محلی و استانی در نظام آموزشی تأکید می‌کند. هدف از این کار، افزایش انعطاف‌پذیری، پاسخ‌گویی و کارآمدی نظام آموزشی و همچنین مشارکت بیشتر ذی‌نفعان محلی در تصمیم‌گیری‌هاست. گزاره تغییر نظام آموزش و پرورش بر لزوم ایجاد تحولات اساسی و بنیادین در ساختار، محتوا و روش‌های آموزشی تأکید دارد. این تغییرات باید به گونه‌ای باشند که نظام آموزشی بتواند با نیازهای روز جامعه و جهان همگام شده و دانش‌آموزان را برای چالش‌های آینده آماده سازد. گزاره بودجه بر اهمیت تخصیص منابع مالی کافی و مدیریت بهینه آنها در نظام آموزش و پرورش تأکید دارد. بودجه مناسب و مدیریت صحیح آن، نقش کلیدی در ارتقای کیفیت آموزش، تأمین امکانات و تجهیزات موردنیاز و رفع کمبودها دارد.

تحلیل شباهت‌ها و تفاوت‌ها

شباهت‌ها

عدالت آموزشی: این موضوع، دغدغه مشترک چند نامزد انتخابات است. مسعود پزشکیان، سعید جلیلی، محمد باقر قالیباف و امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی به صراحت بر لزوم برقراری یا توجه به عدالت آموزشی تأکید کرده‌اند. این نشان می‌دهد عدالت آموزشی به عنوان یک اصل اساسی در نظام تعلیم و تربیت، مورد توجه طیف وسیعی از دیدگاه‌های سیاسی قرار دارد.

نیاز به تغییر و اصلاحات: اگرچه با واژگان متفاوت، اما تقریباً همه نامزدها به نوعی بر ضرورت تغییر یا اصلاح در نظام آموزشی اشاره کردند.

مسعود پزشکیان: تغییر دیدگاه در آموزش و پرورش.

سعید جلیلی: نیاز به الگو (می‌تواند به معنای نیاز به تغییر در الگوهای فعلی باشد).

تحلیل گفتمان انتقادی مناظرهٔ تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران

علیرضا زاکانی: پرورش خلاقیت، توانمندی‌های اجتماعی (نشان‌دهندهٔ نیاز به تغییر در رویکردها برای دستیابی به این اهداف است).

امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی: کاهش زمان آموزش، نیاز به تغییرات جدی در نظام آموزشی.

مصطفی پورمحمدی: تغییر نظام آموزش و پرورش.

مدیریت و ساختار: گزاره‌هایی مانند بی‌ثباتی در مدیریت (مسعود پزشکیان، محمدباقر قالیباف)، تمرکززدایی (محمدباقر قالیباف، مصطفی پورمحمدی) و بودجه (محمدباقر قالیباف، مصطفی پورمحمدی) به مسائل ساختاری و مدیریتی در نظام آموزش و پرورش اشاره دارند که نشان‌دهندهٔ توجه به جنبه‌های اجرایی و سازمانی هستند.

این شباهت‌ها نشان‌دهندهٔ وجود یک درک کلی از ناکارآمدی‌ها یا نیاز به به‌روزرسانی نظام آموزشی فعلی است.

جدول ۱۱- شباهت بیانات نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش

مدیریت و ساختار	نیاز به تغییر	عدالت آموزشی
مسعود پزشکیان: بی‌ثباتی در مدیریت محمدباقر قالیباف: بی‌ثباتی در مدیریت، تمرکززدایی، بودجه مصطفی پورمحمدی: تمرکززدایی، بودجه مسائل ساختاری و مدیریتی، نشان‌دهندهٔ توجه به جنبه‌های اجرایی و سازمانی هستند.	مسعود پزشکیان: تغییر دیدگاه سعید جلیلی: نیاز به الگو علیرضا زاکانی: پرورش خلاقیت امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی: کاهش زمان آموزش مصطفی پورمحمدی: تغییر نظام آموزشی تقریباً همهٔ نامزدها بر ضرورت تغییر یا اصلاح در نظام آموزشی تأکید کردند.	مسعود پزشکیان سعید جلیلی محمد باقر قالیباف امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی این موضوع یک دغدغهٔ مشترک و یک اصل اساسی در نظام تعلیم و تربیت است.

تفاوت‌ها

تمرکز بر مهارت‌آموزی و خلاقیت: مسعود پزشکیان و علیرضا زاکانی به طور مشخص بر مهارت‌آموزی و پرورش خلاقیت تأکید کرده‌اند. این امر نشان‌دهندهٔ توجه بیشتر به جنبه‌های کاربردی و توسعهٔ فردی دانش‌آموزان برای ورود به بازار

تحلیل گفتمان انتقادی مناظرهٔ تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران

کار و زندگی اجتماعی است.

تأکید بر الگو و استعداد: سعید جلیلی بر شناسایی استعداد دانش‌آموزان و نیاز به الگو تأکید کرده است که بیانگر توجه به استعدادپروری و نقش الگوهای مثبت در فرآیند تربیت است.

جنبه‌های اقتصادی و مالی: گزاره‌های بودجه و تمرکززدایی که توسط محمد باقر قالیباف و مصطفی پورمحمدی مطرح شده‌اند، بیشتر به جنبه‌های مالی و مدیریتی ساختاری کلان نظام اداری و آموزشی اشاره کردند.

کاهش زمان تحصیل: امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی با گزاره کاهش زمان آموزش و تحصیل، رویکردی متفاوت در مواجهه با ساختار زمانی نظام آموزشی را مطرح کرده است که کمتر در میان سایر گزاره‌ها دیده می‌شود.

جدول ۱۲- تفاوت بیانات نامزدهای چهاردهمین دورهٔ انتخابات ریاست جمهوری ایران در موضوع آموزش و پرورش

تمرکز بر مهارت‌آموزی و خلاقیت	تأکید بر الگو و استعداد	جنبه‌های اقتصادی و مالی (مدیریت و ساختار)	کاهش زمان تحصیل
مسعود پزشکیان، علیرضا زاکانی تأکید بر مهارت‌آموزی و پرورش خلاقیت. این نامزدها به جنبه‌های کاربردی و توسعه فردی دانش‌آموزان برای ورود به بازار کار و زندگی اجتماعی توجه بیشتری دارند.	سعید جلیلی شناسایی استعداد دانش‌آموزان و نیاز به الگو. تمرکز بر استعدادپروری و نقش الگوهای مثبت در فرآیند تربیت.	محمدباقر قالیباف، مصطفی پورمحمدی گزاره‌های بودجه و تمرکززدایی. اشاره به جنبه‌های مالی و مدیریتی ساختاری کلان نظام اداری و آموزشی دارند.	امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی گزارهٔ کاهش زمان آموزش و تحصیل. رویکردی متفاوت در مواجهه با ساختار زمانی نظام آموزشی که کمتر در میان سایر نامزدها دیده می‌شود.

اصول مشترک: عدالت آموزشی و نیاز به تغییر و اصلاحات در نظام آموزشی، دو گزارهٔ اصلی مورد توافق بسیاری از نامزدهاست.

رویکردهای متمایز: برخی از نامزدها بر جنبه‌های کاربردی و مهارت‌محور (مسعود پزشکیان، علیرضا زاکانی)، برخی بر استعدادپروری و الگو (سعید جلیلی)، برخی بر ساختار و مدیریت کلان (محمد باقر قالیباف، مصطفی پورمحمدی) و برخی نیز بر بهینه‌سازی زمان تحصیل (امیرحسین قاضی‌زاده‌هاشمی) تمرکز دارند.

تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران

گزاره‌های اصلی بر موضوعات کلی تمرکز دارد و موضوعاتی از قبیل تربیت و جذب معلم، برنامه‌های درسی، فضا و تجهیزات و فناوری، پژوهش و ارزشیابی در مناظره بیان نشد. آموزش‌وپرورش به عنوان مهم‌ترین نهاد تربیتی کشور نیاز به دیدگاه وسیع‌تر و جامع‌تری دارد. تنها بخشی از مناظره به موضوع آموزش‌وپرورش اختصاص یافته بود. با توجه به اهمیت مسائل آموزش‌وپرورش در کشور، می‌بایست زمان بیشتری به این موضوع اختصاص یابد.

تحلیل گفتمان نشان می‌دهد نامزدها بیشتر به ارائه موضوعات کلی درباره آموزش‌وپرورش پرداختند. بیشتر اهمیت آموزش‌وپرورش در جامعه بیان شد اما به چگونگی استفاده از ظرفیت‌های این نهاد مهم اشاره‌ای نشد. موضوعاتی از قبیل تربیت و جذب معلم، برنامه‌های درسی، فضای آموزشی، تجهیزات و فناوری، پژوهش و ارزشیابی در مناظره بیان نشد.

نمی‌توان با ارائه موضوعات کلی درباره آموزش‌وپرورش، به اصلاح و تغییر بنیادین امید داشت. آموزش‌وپرورش در دولت‌های مختلف مورد توجه قرار نگرفته و با توجه به تحلیل گفتمان نامزدهای ریاست‌جمهوری احتمال می‌رود این روند در سال‌های آینده نیز ادامه یابد.

برای بهبود مناظره تلویزیونی نامزدهای ریاست‌جمهوری در موضوع آموزش‌وپرورش پیشنهادهایی به شرح زیر ارائه می‌شود.

پیشنهادهای کاربردی

- ❖ با توجه به اهمیت آموزش‌وپرورش، مناظره اختصاصی برای آن در نظر گرفته شود؛
- ❖ نوع پرسش‌ها از نامزدهای ریاست‌جمهوری تغییر کند تا پاسخ‌ها از کلی‌گویی خارج شود؛
- ❖ مناظره نامزدهای ریاست‌جمهوری در موضوع آموزش‌وپرورش با حضور صاحب‌نظران این حوزه برگزار شود؛
- ❖ در مناظره چالش‌های اساسی آموزش و پرورش بررسی شود.

پیشنهادهای پژوهشی

- ❖ بررسی دیدگاه مردم درباره گفتمان نامزدهای انتخابات ریاست‌جمهوری در موضوع آموزش‌وپرورش؛

- تحلیل گفتمان انتقادی مناظره تلویزیونی نامزدهای چهاردهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران
- ❖ بررسی استعاره‌های مفهومی در گفتمان نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری در موضوع آموزش و پرورش؛
 - ❖ تحلیل ایدئولوژی‌های پنهان در گفتمان نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری در زمینه نقش دولت در آموزش و پرورش؛
 - ❖ تحلیل ایدئولوژی‌های پنهان در گفتمان نامزدهای انتخابات ریاست جمهوری درباره نقش مردم در آموزش و پرورش.

فهرست منابع

۱. بشیر، حسن؛ و احسانی‌فر، علی (۱۴۰۱). «تحلیل گفتمان مناظره تلویزیونی در انتخابات دهم ریاست جمهوری اسلامی ایران»، *مطالعات راهبردی ارتباطات*، ۲ (۱)، ۷-۱۹. doi: 10.22034/rcc.2022.253271
۲. تاجیک، محمدرضا؛ و روزخوش، محمد (۱۳۸۷). «بررسی نهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری ایران از منظر تحلیل گفتمان مسائل اجتماعی ایران»، *مسائل اجتماعی ایران*، (۵)، ۸۳-۱۲۷.
3. <http://jspi.khu.ac.ir/article-۱-۲۱۹-fa.html>
۴. حیدری، علیرضا (۱۳۹۸). «معضل دولت‌سازی و سیاست‌گذاری آموزش و پرورش در ایران پس از انقلاب»، *تعلیم و تربیت*، ۳۵ (۴): ۶۵-۸۶.
5. <http://qjoe.ir/article-۱-۲۰۸۹-fa.html>
۶. رهرو، حمیدرضا؛ جلی، پیمان؛ و عظیمی‌فرد، فاطمه (۱۴۰۱). «تحلیل گفتمان انتقادی مناظره اقتصادی دو نامزد سیزدهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری»، *رسانه‌های دیداری و شنیداری*، ۱۶ (۴۳)، ۶۹-۱۰۲.
۷. doi: 10.22034/rcc.2022.253271
۸. کریمی، علی؛ و حبیبی، سمیرا (۱۳۹۷). «تحلیل گفتمان دیدگاه‌های رهبران ایران و امریکا درباره برجام»، *جستارهای سیاسی معاصر*، ۹ (۴)، ۱۵۳-۱۳۳.
9. doi: 10.30465/cps.2019.3543
10. Aditiawarman, M., & Agustriawan, O. (2022). An analysis of speech the presidential candidates debate of united states. *Journal Ilmiah Langue and Parole*, 6 (1), 3951-. doi:10.36057/jilp.v6i1.552

11. Al-Azzawi, Q., Obayes, A ., &Saleh, A . (2021).(Power in american presidential speeches:A critical discourse analysis. *Psychology and Education Journal*, 58 (5). <https://psychologyandeducation.net/pae/index.php/pae/article/view/6196>Top of Form
12. Cole, N. (2019). Introduction to discourse in sociology. More on the theoretical aspect of discourse analysis.
13. Fairclough, N. (2013). *Critical discourse analysis*. R. Wodak (Ed.). London: Sage.More on the theoretical aspect of discourse analysis.
14. Klajn, M. (2020). Political meanings of national belonging: tracing the evolution of Polishness in the Third Republic of Poland. *International Journal of Migration and Border Studies*, 6 (4) . <https://doi.org/10.1504/IJMBS.2020.113951>
15. Lucia, R., & Tutora, P. (2016). The 2016 U.S. Presidential Debates: A Discourse Analysis Approach. Facultad de Filosofia Letras, University de cadis.
16. Nurdin, C., Sukamdani, K., Widaningsih T., & Budianto, H. (2023). Media discourse of indonesian presidential debates between joko widodo and prabowo subianto (Analysis Study of Norman Fairclough's Critical Discourse in Republika). *International Journal of Environmental Sustainability and Social Science*, 4 (2). [doi: https://doi.org/10.38142/ijesss.v4i2.526](https://doi.org/10.38142/ijesss.v4i2.526)
17. Tanto, T., & Tanusy, J. (2024). The representation of indonesian presidential candidate in media. *Lire Journal (Journal of Linguistics and Literature)*, 8 (1), 185-198. <https://doi.org/10.33019/lire.v8i1.218>
18. Van Dijk, T. A. (2006). *Critical discourse analysis*. The handbook of discourse analysis.